

DE GEBEURTENISSEN TE OUDENAERDE, IN SEPTEMBER 1830.

(INGEZONDEN.)

De geeerde inzender dezer bijdrage schrijft ons, ter begeleiding van zijn artikel, onder anderen het volgende:

» In uw geacht Tijdschrift, de *Militaire Spectator* van October 1836, n°. 10, komt een artikel voor, inhoudende: *De gebeurtenissen in Gent in October 1830*. — Daar ik mij tijdens de Belgische onlusten, insgelijks op de Citadel te Gent bevond, als behoorende destijds tot de voormalige 17de Afdeling Infanterie, zoo heb ik met belangstelling bovengemeld artikel nagegaan en kan mij met den inhoud daarvan zeer wel vereenigen. Wat echter de zinsnede aangaande de terugkeerende troepen uit Oudenaerde aanbelangt, » namelijk dat de bandelooze terugkeerende troepen uit Oudenaerde in de Citadel, eenen » ongunstigen indruk op het garnizoen hebben te weeg gebragt, enz., » moet ik hierbij opmerken, dat die gezegden niet geheel juist zijn, weshalve ik de vrijheid neem, u een verslag aan te bieden der gebeurtenissen te Oudenaerde in Sept. 1830.

» Het is geenszins mijne bedoeling u te willen verzoeken, om dit verslag in uw geëerd Tijdschrift op te nemen. Het voorgevallene is daartoe te onbelangrijk en van te luttel beteekenis. Het was alleen mijn wensch u dit verslag te zenden, omdat daaruit zou blijken, dat de kommandant te Oudenaerde, de luit.-kolonel KENOR, en alle daar aanwezige officieren, hunne verplichtingen, voor zoover zulks in hun vermogen was, zijn nagekomen enz.»

Wij nemen de vrijheid, om met toestemming van den geachten inzender, dit kort verslag hier te doen volgen, daar wij van oordeel zijn, dat eene dergelijke bijdrage tot de juiste kennis der gebeurtenissen in België, geenszins onbelangrijk is, vooral niet wanneer daardoor eenige min juiste beoordeeling der handelingen van verdienstelijke officieren kan uit den weg geruimd worden. Dat in zoodanige verwarde tijden de gebeurtenissen op verschillende wijze beoordeeld en vermeld worden, is trouwens niet te verwonderen, en daarom te meer is iedere opheldering dienaangaande voor den lateren geschiedschrijver van belang.

De Redactie.

Het garnizoen te Oudenaerde, dat vóór de Belgische revolutie slechts uit eene compagnie infanterie bestond, was in de maand September 1830, volgenderwijze zamengesteld:

Twee flankkompagnieën der 17de afdeling infanterie; (kap. PEUCHEN en DOREZ.)

Eene compagnie vesting-artillerie; (kap. BEIJERMAN.)

Een detachement hussaren n°. 1; (1ste luit. H. J. VAN UTENHOVE VAN BOTTENSTEIN.)

Een detachement maréchaussée; (2de luit. BLOM.)

Plaatselijke kommandant; (Kap. MOURENTZ.)

Eerstaanwezende officier der genie; (luit.-kol. BRUNSVELD VAN HULTEN)

Garnizoenskommandant de luit.-kolonel KENOR (1), kommandant van het flankbataillon der 17de afdeling infanterie.

De ondergeteekende, alhoewel niet tot dat bataillon behoorende, werd door den kolonel BAGELAAR (kommandant der 17de afdeling) gedesigneerd om daarbij de functien van adjudant en officierbetaalmeester waar te nemen, en tevens met het voeren der correspondentie belast te zijn, aangezien de luit.-kol. KENOR, de Hollandsche taal niet magtig was.

De luitenant-kolonel KENOR, een braaf soldaat, gecrebleerd van blessures op de bloedige slagvelden tijdens het Keizerrijk (onlangs als gepensionneerd Belgisch generaal-majoor te

(1) Deze naam is op eenige plaatsen van het artikel over dit onderwerp in een vorig nummer van den *Spectator* abusiefelijk »KENOR» geschreven.

Luik overleden), wist door zijne energieke maatregelen, de orde onder de inwoners — de discipline onder de troepen te handhaven. — Tot het laatste toe dat de troepen in de vesting aanwezig waren, zijn er niet de geringste wanordelijkheden gepleegd, en is de discipline geen oogenblik ondermijnd geworden.

In de eerste helft der maand September had de stad haar gewoon aanzien; in de tweede helft begonnen de zaken bedenkelijker te worden. De luitenant-kolonel met de meeste infanterie-officieren in het Hotel „la Chatellenie” gelogeerd zijnde (welk Hotel van de kazerne door de Schelde gescheiden was), achtte het raadzaam om meer in de nabijheid der kazerne te logeren. De 1ste luitenant der genie Noor was welwillend genoeg, daartoe zijne keet aan te bieden, alwaar de meeste officieren hunnen intrek namen. Eenige dagen later gelastte de garnizoenskommandant dat de officieren hunne verblijfplaats bij den troep in de kazerne zouden nemen.

Meermalen had de luitenant-kolonel KENOR aan den kommandant van het groot militair commando (luitenant-generaal Baron GUGNY) dringend aanzoek gedaan om eene halve batterij bespannen veldgeschut te mogen erlangen; eindelijk kwam er eene sectie tot versterking aan.

Intusschen had de dienst haren geregelden gang; de patrouilles doorkruisten de straten, en de luitenant-kolonel plaatste zich meermalen aan het hoofd der *maréchaussée* te paard of van een detachement hussaren, en niet de minste schijn van belediging deed zich bij de inwoners bespeuren. Bij den troep deed zich echter eene soort van ontmoediging ontwaren. De luitenant-kolonel verzamelde hierop de officieren en deed het voorstel, of het niet wenschelijk ware, die manschappen, op wie men welligt niet vertrouwen kon, uit de kazerne te verwijderen; dit voorstel werd aangenomen. Bij het appel liet de luitenant-kolonel die manschappen voorkomen welke wenschen mogten naar huis te gaan; al dadelijk trad er een vijftigtal miliciens voor; de geweren dezer manschappen werden aan rotten gezet, het ledergoed er overgehangen, en vervolgens marscheerden zij de kazerne uit; deze maatregel werd verscheidene dagen herhaald, zoodat de troep merkkelijk begon te verminderen. (De wapens dezer manschappen werden onbruikbaar gemaakt door de sloten en bajonetten er af te nemen, die in eene diepe put werden geworpen.) Bij de artillerie ging het evenzoo; de meeste manschappen verwijderden zich. Bewonderenswaardig is het echter, dat van het detachement hussaren sterk 35 man, waarvan de beide wachtmeesters en de meeste hussaren uit Walen bestonden, geen enkel man zich verwijderde, waaruit de trouw en gehechtheid blijkt, welke zij aan hunnen kommandant, den 1sten luitenant VAN URENHOFE betoonden!

In de laatste dagen werd onze toestand haghelijker; de volksophooping in de straten werden talrijker. Onze correspondentie met Gent was sedert verscheidene dagen afgebroken; uit den Gemeenteraad deed zich eene deputatie bij den luitenant-kolonel KENOR aanmelden, welke op dringend aanzoek der inwoners kwam verzoeken, om de driekleurige vlag op den toren te mogen plaatsen, aangezien de meeste plaatsen reeds waren overgegaan, waaronder ook Gent. De luitenant-kolonel KENOR gaf tot antwoord: „Mes sieurs, si vous avez le malheur d'arborer le drapeau tricolore sur la tour, je vous préviens que je viendrai avec mes deux pièces d'artillerie mitrailler votre belle Maison de Ville.” — en de deputatie droop af, en de vlag kwam niet op den toren. —

Intusschen werd onze toestand zeer benard. De kapitein PUCHEN (die zich daartoe vrijwillig aanbood) werd met een lid der regering naar Gent gezonden om zich van de toedragt van zaken aldáár te verzekeren; ZEd. kwam echter des nachts terug, met het berigt dat Gent reeds sedert verscheidene dagen door de opstandelingen bezet was; en gevolglijk het garnizoen in de Citadel was teruggetrokken.

Van nu af aan werd goede raad duur. Onze infanterie was reeds tot 60 à 70 man geslonken; de kapitein BEIJERMAN had slechts over 10 à 12 artilleristen meer te beschikken; het detachement *maréchaussée* was op eenen zekeren nacht zonder voorkennis van den garnizoenskommandant verdwenen (hoogstwaarschijnlijk had de luitenant Blom daartoe van hoogerhand geheime instructiën, zoo als ook later gebleken is, toen wij ZEd. bij onzen afmarsch naar Holland in Antwerpen terugzagen); door spionnen was de garnizoenskommandant te weten gekomen, dat er een aantal van 300 à 400 blaauwkielen in aantogt was. Onze hechte steun was toen alleen het brave detachement hussaren!

Na alle hoop op behoud der vesting te hebben opgegeven, en bovendien de verzekering hebbende, geene versterking te zullen erlangen, besloot de brave luitenant-kolonel KENOR, in overleg met de officieren, den volgenden dag (2 October) den terugtogt naar Gent te aanvaarden, zooals dan ook werkelijk geschiedde.

Des morgens vóór onzen afmarsch werden de geweren nagezien of die in orde

en geladen waren; de beide veldstukken werden ingelijks geladen, en zóó stelde zich de troep in beweging, met de gezamentlijke officieren van het garnizoen aan het hoofd; de trein werd geopend en gesloten door het detachement hussaren, welker martiaal voorkomen ernstig imposeerde. Daar wij de geheele lengte der stad moesten doortrekken, zoo waren wij in de gelegenheid de geheele bevolking op de been te zien. Niet de minste schijn van insultes zijn ons aangedaan; integendeel werd ons door menige kennis de vriendschapshand toegereikt tot afscheid.

GEDurende den marsch naar Gent hadden wij geene vijandelijke ontmoeting; toen het donker werd, had ons, onder het rusten, nog een sergeant en 10 man verlaten.

Des avonds omstreeks 10 uren arriveerden wij te Gent voor de Kortrijksche poort, die aan den voet des glacis van de Citadel gelegen is. De opstandelingen hadden de poort bezet en wilden ons niet binnen laten; de 1ste luitenant VAN UTENHOVE werd als parlementair naar het stadhuis gezonden, maar kwam met een weigerend antwoord terug. De schildwachten op de borstwering der Citadel geplaatst, hadden ons echter hooren naderen en hiervan rapport gemaakt.

Kort daarna verscheen de kolonel DES TOMBE, aan het hoofd eener flankkompagnie aan de binnenzijde der Kortrijksche poort, en gelaste aan den kommandant dier poort onder een zeer dreigende houding, ons onmiddelijk binnen te laten, hetgeen dan ook oogenblikkelijk geschiedde.

Met een hourah werden wij door onze kameraden in de Citadel verwelkomd, die ons allen gevangen waanden.

Welligt was wel niemand onzer meer op zijn gemak dan ik, toen wij de Citadel bereikt hadden, aangezien ik f 4000,00 in kas had die in de afdeelingkas gestort werden, om kort daarna met de noodige duizende guldens, aan den Belgischen kommandant der Citadel, (de luitenant-kolonel DE IJSEBRANDT DE LENDONCK) bij capitulatie te worden overgegeven.

A.